

L'espai del cinema

Hi ha dues exposicions que ocupen un lloc en l'imaginari de l'aficionat al cinema: la primera versió de «Ciné-Cité» a la Villette i «El segle del cinema» en el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. Malgrat que eren diferents en la presentació i la concepció –el decorat com a fetitxe en el primer cas, la memòria del cine en el segon–, ambdues responien a un mateix tipus de relació amb el cinema: el cinema com a creador de mitologia social. En certa manera marcaven el final d'una etapa, que podríem anomenar l'època clàssica del cinema. I, en aquest sentit, eren un exercici de classicisme.

A mesura que queia el segle xx, els llocs de cinema van deixar de ser el territori fictici de cartó pedra. S'ha imposat el carrer, el poble, la ciutat, espais reals que, modelats per la mà del cineasta, s'han convertit en territoris de la ficció. Podria dir-se, com afirma Jordi Balló, que el «el cinema s'ha convertit en una categoria de l'espai». Hi té a veure l'apoteosi del cinema documental, un gènere que tenia reputació de menor i que creix a passos gegants? Més aviat al contrari: el prestigi recuperat del documental com la nova relació del cinema amb l'espai és conseqüència d'una exigència de la cultura recent. És des de la realitat que s'ha de fer emanar la ficció, altrament la ficció aclapara excessivament la realitat, fins al punt de tornar-la intel·ligible.

De la mateixa manera que les novel·les de Ballard, fins i tot el cinema que fantasieja sobre el futur ha acabat optant per construir-se sobre espais reals. Al capdavant és el nostre món el que determina el caràcter distòpic del futur que ens espera i som nosaltres mateixos – com ja va preveure Bradbury– els marcians, tot i que en dubtem quan ens veiem en els miralls deformadors de demà passat. *Batman* encara fou una pel·lícula de decorats, però *The Truman Show* o *Edward Scissorhands* ja no. L'espai quotidià és el territori real que el cineasta explora i reimagina. El resultat és una espècie de territori comú –la ciutat dels cineastes– sobre el qual es despleguen les experiències més diverses, on directors, guionistes i arquitectes es troben i entren en un diàleg a distància, fruit de les diferents maneres de veure una mateixa realitat. Aquest desplaçament del cinema a la categoria d'espai el converteix en un lloc d'acollida d'experiències diverses que, al llarg dels dotze àmbits de l'exposició, entren en ressonància. Si el temps era la categoria *a priori* que determinava el cinema, ara l'espai també ho és. Per això ha deixat de ser motor d'idees per a arquitectes i s'ha convertit en una forma d'arquitectura per si mateixa, si l'entendem com a modelació i construcció d'un lloc.

El cinema haurà de pagar per això el preu d'una pèrdua de valor simbòlic? El fetitxisme del cinema canvia. El lloc competeix amb el rostre, perquè el lloc –a diferència del decorat– també és artista, està viu i es mou.